

Zes ROC's leveren in samenwerking met kenniscentrum Kenwerk drie horeca-kwalificatiedossiers nieuwe stijl op. Een proces van toetsen, testen en afstemmen.

De wereld van het onderwijs verandert voortdurend en de docent verandert mee. Drie experts over de mbo-docent van de 21e eeuw.

Hartje zomer kozen tientallen jongeren voor de schoolbanken van de Zadkine Zomerschool. Het doel: het nieuwe schooljaar nog beter beginnen.

Pagina 3 MBO15

Pagina 5 Actueel

Pagina 6 Taal en rekenen

Pagina 8 Stage

Pagina 11 In de praktijk

Een goed begin is het halve werk

Hoe beter docent en klas met elkaar omgaan, des te beter de leeropbrengsten. Zaak dus om het schooljaar goed te beginnen. Wat zijn do's & don'ts? In gesprek met onderzoeker Tim Mainhard en docent/auteur René Kneyber.

Hoe zorg je als docent voor een goede relatie met je leerlingen en daardoor met je klas? Onderwijskundige Tim Mainhard (universiteit van Utrecht) onderzocht het voor zijn promotie in 2009. Zijn conclusie: door overwicht te hebben en toch vriendelijk te zijn. 'De beste

docent is niet alleen aardig. Hij heeft ook invloed op de processen in de klas. De leerlingen volgen hem in plaats van andersom.'

Evenwichtsbalk

Het onderzoek van Mainhard laat zien dat leraren een slechte start zel-

den meer goed kunnen maken. Zien leerlingen de docent aan het begin van het jaar niet zitten, dan is de kans groot dat dit aan het eind van het jaar nog steeds zo is. Mainhard: 'Leraren lopen op een evenwichtsbalk. Aan de ene kant moeten ze vriendelijk zijn en een goede relatie met hun klas opbouwen, aan de andere kant moeten ze ook weer overwicht hebben. Dat laatste is vooral voor beginnende docenten een valkuil. Duidelijk maken wat je wilt zonder onvriendelijk te worden

is niet makkelijk.' Als docent moet je dan ook heel goed weten wat je wel en niet toelaat. Docent en auteur René Kneyber: 'Als je met grote groepen mensen werkt, moet je van tevoren altijd goed nadenken. Je moet vooraf bepalen hoe het werkklimaat er in je klas uitziet. Wat accepteert je wel en wat niet? Vervolgens laat je de klas hiermee kennis maken.'

Lees verder op pagina 4

Lezersonderzoek: doe mee!

Sinds 2008 wordt de MBO•krant verspreid op mbo-scholen in Nederland. De MBO•krant richt zich op iedereen die met het middelbaar beroeps onderwijs te maken heeft en in het bijzonder op mbo-docenten. We berichten over ontwikkelingen binnen het middelbaar beroeps onderwijs, beschrijven interessante praktijkvoorbeelden uit het land en volgen het (politieke) nieuws rond het mbo.

Aangezien we deze krant voor jou maken, willen wij, de redactie, graag weten wat jij als lezer vindt van de MBO•krant. Welke onderdelen vind je 't interessantst? Wat mis je? Hoe kan de krant in jouw ogen nog beter worden? Om hierop zicht te krijgen heeft bureau Markteffect een enquête ontwikkeld. Hoe meer lezers deze enquête invullen, des te beter onze krant straks aansluit op hun wensen. Zorg er dus voor dat je meedoet aan het lezersonderzoek!

Het invullen van de online enquête duurt maximaal tien minuten. De enquête is te vinden op www.markteffect.nl/mbokrant en kan tot 1 oktober ingevuld worden. Onder de deelnemers verloten we vijf toegangskaarten voor MBO City, het grootste mbo-evenement van het jaar.

Benchmark mbo 2011: minder studenten, meer studiesucces

Na twee jaar van stijging daalde in 2011 het aantal mbo-studenten. Dat blijkt uit de Benchmark mbo 2011, bouwsteen studiesucces. Wat betreft het studiesucces (zowel het jaarresultaat als het diplomaresultaat) is de stijgende lijn van de afgelopen jaren doorgezet.

Dit is de zevende keer dat deze

jaarlijkse benchmark voor studiesucces verschijnt. Scholen kunnen de benchmark als spiegel gebruiken. Ze krijgen een helder beeld van de prestaties van de sector en kunnen dit beeld projecteren op hun eigen opleidingen: is het studiesucces groter of kleiner dan het gemiddelde in de sector? En doordat er ook gegevens zijn van elk ROC, AOC of vakschool afzonderlijk, kunnen mbo-instellingen hun studiesucces ook vergelijken met andere instellingen.

Grofweg toont de Benchmark 2011 twee trends: de studentenpopulatie is, na jaren van stijging, ietwat gedaald in 2011. In dat jaar volgden 538.568 studenten een mbo-opleiding; bijna 7.000 minder dan in 2010. Het studiesucces, gemeten in jaar- en diplomaresultaten, blijft onverminderd stijgen: het jaarresultaat steeg van 67.4 naar 67.8 procent; het diplomaresultaat van 66.6 naar 67.6. 'Deze benchmark laat zien dat onze onderwijsgeveinden uitstekend werk leveren', stelt Jan van Zijl, voorzitter

van de MBO Raad. 'Er is de afgelopen tijd heel wat op hun bordje terechtgekomen: het beroepsgerichte onderwijs, de kwalificatiedossiers, de referentieniveaus voor taal en rekenen. Die ontwikkelingen worden op een goede manier naar het onderwijs vertaald, want relatief gezien behalen steeds meer studenten hun diploma. Dat is goed nieuws voor een sector die gezien mag worden als hofleverancier van het midden- en kleinbedrijf.'

Lees verder op pagina 4

De MBO•krant in je brievenbus?

De MBO•krant wordt op veel scholen gratis verspreid. Maar wist je dat je de krant ook op je thuisadres kunt ontvangen? Mail dan een e-mail naar info@mbodiensten.nl en ontvang zes maal per jaar je eigen MBO•krant op de deurmat. Een abonnement kost slechts € 25 per jaar.

Focusgroepen gieten Actieplan in concrete vormen

Hoe vertaal je het Actieplan Focus op Vakmanschap naar concrete maatregelen op school? Om daar zicht op te krijgen delen scholen in een zogeheten Focusgroep ideeën en ervaringen. Worstelt de ene instelling met iets, dan heeft een andere wellicht een oplossing. En wat echt goed werkt, wordt breed gedeeld.

Het idee is simpel: zet zes tot negen mbo-instellingen zeswekelijks bij elkaar en laat hen praten over hun invulling van de maatregelen uit Focus op Vakmanschap. De gesprekspartners in dit gebruikerspanel zijn steeds dezelfde: de verantwoordelijke binnen de organisatie voor de voorbereiding en implementatie van het Actieplan. Om snel op een praktisch niveau te komen, nemen de vertegenwoordigers elke keer iemand mee die het beleid naar de praktijk vertaalt. Geeft een ROC een slimme invulling aan de entreeopleiding? Dan geeft een ontwikkelaar van deze opleiding – een opleidingscoördinator, een docent – een presentatie. Kennisdeling over de ze

koppeling van beleid aan praktijk is van groot belang, weet ook Ellemiek Etman, projectleider bij MBO15 en begeleidster van de Focusgroepen. 'De eerste Focusgroep is pas vijf keer bij elkaar gekomen. Toch zijn er al opbrengsten die we breed gaan uitzetten. Het is beslist geen praatgroepje: hier wordt serieus gewerkt.'

Voorbeeld van de oogst van een klein half jaar kennisdeling is het model dat ROC Mondriaan heeft ontwikkeld om een uitspraak te krijgen over de rechtmatigheid of doelmatigheid van een opleiding. Etman: 'Als je kijkt naar macrodoelmatigheid kan dit betekenen dat sommige opleidingen straks

niet meer door de mbo-instelling worden aangeboden. Dit heeft invloed op keuzes rond intensivering en verkorting, twee thema's die de Focusgroep het eerst heeft aangepakt. Het Mondriaan-model kun je vergelijken met het ouderwetse Belastingdienstdiagram, waarbij je een vraag met "ja" of "nee" beantwoordt en afhankelijk van je antwoord bij een specifieke vervolgvraag belandt. We willen rondom dit model een workshop ontwikkelen.' Een tweede voorbeeld – kaartjes van het Graafschap College die opleidingsteams helpen bij de intensivering van opleidingen [kader] – ligt nu op de bureaus van alle CvB'ers.

Met één Focusgroep operationeel en in ieder geval twee groepen in de startblokken, is er straks naar verwachting een staalkaart met best practices. 'Het valt me op dat het gros van de scholen de maatregelen heeft geïntegreerd in de eigen beleidslijnen', vertelt Etman. 'Het mooie daarbij is dat de onderwijs-

instellingen steeds vanuit hun eigen visie denken. Niet het Actieplan, maar de eigen strategie is leidend. En van daaruit bepalen ze de aanpak en implementatie van de maatregelen uit Focus van Vakmanschap. Dat zie je ook terug in de kaartenset en het Mondriaan-model: je kunt zelf bepalen op welke criteria je toetst, waardoor het aansluit op je strategische visie en doelstellingen.' Ook buiten de Focusgroepen stuit Etman

op nuttige aanpakken. 'Ik begeleid ook kwaliteitsprojecten op enkele mbo-instellingen. Verder zet ik in mijn functie als projectleider samen met MBO Diensten producten van MBO15 in de markt. We kunnen dus snel iets wat goed is landelijk beschikbaar maken.'

MBO15 organiseert i.s.w. OCW ook Focusbijeenkomsten. Meer info vind je op www.mbo15.nl/bijeenkomsten

Maya van der Meer,

opleidingsmanager Techniek en Informatica, Graafschap College:

'Onderwijs is eigendom van onze docenten. Vandaar dat zij intensief betrokken zijn bij de inrichting ervan. Daarbij hebben zij te maken met de kaders uit het Actieplan. Om hen bij het onderdeel intensivering van de onderwijstijd te helpen, brachten we de kaders letterlijk in kaart voor alle opleidingsvormen. De docententeams zien op de kaarten dat bijvoorbeeld voor BOL-2 minimaal 700 contacturen en 250 uur bpv vereist zijn. Maar hoe verhouden deze gewenste uren zich met de praktijk? En wat zijn de effecten als er minder ruimte is voor bpv? Dankzij de kaarten komen er concrete antwoorden.'

Docenten praten mee over nieuwe dossiers

De komende twee jaar staan scholen, kenniscentra en hun partners in het bedrijfsleven voor de taak de bestaande kwalificatiestructuur te herzien. Een belangrijke rol is ook weggelegd voor docenten.

Vlak voor de zomer heeft minister Van Bijsterveldt aan stichting Samenwerking Beroepsopleiding Bedrijfsleven (SBB) de opdracht verstrekt om de 'kwalificatiestructuur 3.0' te produceren en op te leveren (zie ook pagina 3 en 5). Einddoel

is dat scholen per 1 augustus 2014 het onderwijs baseren op de nieuwe beroepsgerichte kwalificatiestructuur. Als tussenstap kunnen scholen vanaf het schooljaar 2013/2014 experimenteren met herziene kwalificatiedossiers. Om dat mogelijk te

maken moeten kenniscentra voor 1 december 2012 nieuwe dossiers aanleveren bij de onafhankelijke Toetsingskamer. De minister wil dat minimaal 35 procent van de dossiers al bij deze eerste ronde herzien worden.

Door als finale datum 1 augustus 2014 te hanteren, verloopt de invoering van de herziene kwalificatiestructuur synchroon met die van wetswijzigingen naar aanleiding van het Actieplan MBO. Het gaat dan

onder andere om maatregelen als het verkorten en intensiveren van de opleidingen en de invoering van de entreeopleiding.

Docentenpanels

Bij de herziening van de kwalificatiedossiers is een belangrijke rol weggelegd voor docenten. Het is de bedoeling dat kenniscentra via speciale panels docenten betrekken bij de ontwikkeling van de nieuwe dossiers (zoals reeds gebeurde bij enkele horeca-opleidingen; zie het artikel op pagina 3). Deze onafhankelijke docentenpanels stelt SBB samen via een open uitnodiging. De deelnemende docenten moeten speciaal gaan letten op zaken als studeerbaarheid en uitvoerbaarheid. De docentenpanels koppelen verder halfjaarlijks hun bevindingen terug aan de deelnemers aan het ontwikkelproces.

De minister, binnen het onderwijs eindverantwoordelijk voor het 'wat', heeft zeer strikte randvoorwaarden gesteld aan de herziening van de kwalificatiedossiers. Het gaat dan niet alleen om algemene kwaliteitseisen als transparantie, herkenbaarheid, flexibiliteit en uitvoerbaarheid. Aanvullend heeft de minister een lijst van twintig randvoorwaarden vastgesteld. De Toetsingskamer zal deze randvoorwaarden hanteren bij het toetsen van de nieuwe dossiers.

In de randvoorwaarden is onder andere het volgende vastgelegd:

- Elke kwalificatie bevat een even-

wichtige beschrijving van kennis, vaardigheden en houdingsaspecten. Kennis en vaardigheden staan voorop.

- Van elke kwalificatie geeft het kenniscentrum een reëel en gekwantificeerd arbeidsmarktperspectief aan. Van kwalificaties die nauwelijks studenten tellen, heeft het kenniscentrum expliciet aan waarom deze toch in de kwalificatiestructuur moeten blijven.
- Van elke kwalificatie stelt een docentenpanel vast of deze goed vertaald kan worden naar een uitvoerbaar onderwijs- en examenprogramma, passend bij de nominale studieduur die de wetgever heeft vastgesteld en de studielast van de specifieke kwalificatie. Hiervan wordt verslag gedaan.
- Kwalificaties op niveau 2 en 3 moeten vooral gericht zijn op uitstroom naar de arbeidsmarkt. Kwalificaties op niveau 4 (middenkaderopleidingen) moeten daarnaast ook aansluiten op verwante richtingen in het hbo.
- Kwalificaties bevatten de relevante generieke kwalificatie-eisen (de referentieniveaus op het gebied van Nederlands, rekenen, (voor niveau 4) Engels en Loopbaan en burger-schap. Deze generieke kwalificatie-eisen zijn op heldere wijze in de kwalificaties opgenomen.

Op 24 september organiseert SBB een informatiebijeenkomst. Aanmelden kan via <http://bit.ly/aanmeldingSBB>.

De 20 randvoorwaarden vind je op [www.http://bit.ly/briefaanSBB](http://bit.ly/briefaanSBB).

Dikke stapels papier behoren straks in de kwalificatiestructuur 3.0 tot het verleden.

'Taal opent de wereld'

Verslag van de start van de Week van de Alfabetisering

In Nederland kunnen ongeveer 1,5 miljoen volwassenen niet goed genoeg lezen en schrijven om volwaardig aan de samenleving deel te kunnen nemen. Zij hebben moeite met het invullen van het stembiljet en hun belastingformulieren. De Stichting Lezen en Schrijven organiseerde daarom begin september voor de achtste keer de Week van de Alfabetisering. Het thema dit jaar: 'Geef taal een stem'. De MBO-krant was bij de start in de Tweede Kamer aanwezig.

Een dikke week voor de verkiezingen. Nadat Kamervoorzitter Gerdi Verbeet een stoomcursus democratie heeft gegeven ('Het compromis is het mooiste wat er is!') is het tijd voor de lijsttrekkers Sap, Samsom en Pechtold. Zij hebben tussen de debatten van Libelle en Radio 1 in een gaatje gevonden om de volle zaal te laten horen wat zij van alfabetisering vinden. De aanwezigen – mbo-studenten, taalambassadeurs, politici en genomineerden voor de Nationale Alfabetiseringsprijzen – krijgen weinig spannende voorgeschied; de politici zijn het roerend eens. Hun boodschap: 'Taal is het bindmiddel in de samenleving en dus moet er iets tegen laaggeletterdheid gedaan worden, ook in deze moeilijke tijden.'

Maar de prognoses voor het jaar 2020 zijn somber: het gemiddelde niveau van geletterdheid zal dalen, bij jongeren op het mbo het hardst. Zaak dus om laaggeletterdheid aan te pakken. 'Want taal opent de wereld', aldus demissionair minister van OCW Marja van Bijsterveldt. 'Laaggeletterdheid staat nu op de agenda en komt eindelijk uit de taboesfeer. En dat moet ook. Want wanneer we dat niet doen, laten we heel veel talent liggen.' Taalambassadeur Hendrik de Kubber illustreert dat met een voorbeeld: 'Tien jaar geleden kon ik nog geen verjaardagskaart of liefdesbrief schrijven. Maar doordat ik niet op mijn mondje gevallen was, viel dat niet op.' Ed Nijpels (voorzitter van Het Forum AtotZ): 'Dat we in Nederland 1,5 miljoen mensen met een taalachterstand hebben, kunnen en mogen we niet accepteren.' Taalambassadeur Koos Vervoort – zelf genomineerd voor de Alfabetiseringsprijs – doet daarom een oproep aan alle laaggeletterden: 'Ga naar school! Je weet niet wat je overkomt: het is schitterend!'

Studenten van de opleiding Kok, hier aan het werk tijdens de Skills Masters. Een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van zes mbo-instellingen en het bedrijfsleven test momenteel het herziene kwalificatiedossier voor deze opleiding.

Project Vernieuwing kwalificatiedossiers horeca

Uitgebreide toets in de praktijk

Beter uitvoerbare kwalificatiedossiers. Dat is van de doelen uit het Actieplan Focus op Vakmanschap. En tevens de wens van veel mbo-instellingen en erkende leerbedrijven. In het kader van de herziening van de kwalificatiestructuur [zie ook pagina 5] leveren zes ROC's in samenwerking met kenniscentrum Kenwerk drie dossiers nieuwe stijl op. Een proces van toetsen, testen en afstemmen.

Op 1 december 2012 moeten de kenniscentra van minister Van Bijsterveldt minimaal 35 procent van de huidige kwalificatiedossiers herzien hebben. Een snel naderende deadline. Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB), de organisatie die in opdracht van de minister het herzieningsproject uitvoert, heeft weliswaar een herzien format en toetsingkader ontwikkeld, maar daarop moeten nog de opleidings specifieke dossiers gebaseerd worden.

Pilotproject

Het is een proces dat de nodige zorgvuldigheid vergt, beseft Michelle Buitenhuis, projectleider bij Kenwerk, het kenniscentrum beroepsonderwijs bedrijfsleven voor de sectoren horeca, bakkerij, reizen, recreatie en facilitaire dienstverlening. Kenwerk startte samen met zes mbo-instellingen het pilotproject Vernieuwing kwalificatiedossiers horeca.

Tweeledig project

'Kenwerk heeft op basis van het format van SBB drie conceptdossiers ontwikkeld: voor de opleiding Kok, Bediening en Ondernemer', vertelt Buitenhuis. 'Het ontwikkelen is echter pas het eerste deel van het

project. Het tweede gedeelte is het in kaart brengen van de gevolgen voor de onderwijspraktijk. Vandaar dat we de drie conceptdossiers niet alleen hebben voorgelegd aan SBB (voor de "format-technische" check), maar ook aan een groep van zes onderwijsontwikkelaars en twee praktijkbegeleiders. Die toetsing aan de praktijk is een werkwijze die we standaard hanteren: alleen dan weet je of het kwalificatiedossier in het dagelijkse werk uitvoerbaar is.'

Voortbouwen

De onderwijsontwikkelaars en de vertegenwoordigers van het bedrijfsleven kwamen bijeen in een werkgroepbijeenkomst en gingen vervolgens gedetailleerd in op de concepten die Kenwerk heeft opgeleverd. 'Deze inhoudelijke toetsing leverde tal van bruikbare bevindingen op', aldus Buitenhuis. 'Die hebben we, samen met de opmerkingen van SBB, verwerkt in een nieuwe versie van de drie kwalificatiedossiers. Deze testen we nu met wederom zes scholen en het bedrijfsleven. Gezamenlijk gaan we de puntjes op de i zetten. Ook dit gebeurt zorgvuldig, in de wetenschap dat wat we hier ontdekken straks gebruikt kan worden om de andere dossiers te ontwikkelen.'

Jan Brouwer, projectleider/-manager ROC Mondriaan:

'Ik ben binnen ROC Mondriaan een soort "flying doctor" die onze opleidingen ondersteunt bij het neerzetten van kwaliteitsonderwijs. In die hoedanigheid heb ik meegewerkt aan de Vernieuwing kwalificatiedossiers horeca. Door hun toch al drukke baan is het voor docenten niet gemakkelijk die concrete vertaalslag te maken van beleid naar dagelijks onderwijs. Ze moeten weten waarom het dossier weer aangepast wordt (het brede kader) en wat dit praktisch betekent. Daarnaast willen ze ook juist hun ervaringen met de voorgaande dossiers kwijt. Ik heb dan ook met veel docententeams gesproken. Samen hebben we gekeken hoe we hier "pindakaas" van kunnen maken. Daarbij zijn we begonnen bij het einde: de examinering. Als je een antwoord hebt op de vraag waar je uit wilt komen, loop je minder kans te verzanden. We hebben nu een helder examenplan en onderwijsplan gereed mede op basis van de laatste kaderstellende eisen vanuit het ministerie. De structuur van de opleiding is gebaseerd op een "casco", een onderwijskundig instrument dat ook te gebruiken is voor andere opleidingen.'

Peter Oosterling, manager School voor Gastvrijheid en Toerisme (Noorderpoort):

'Het is essentieel om mee te denken en te praten over de nieuwe dossiers. We krijgen de kans om, samen met collega's van andere mbo-instellingen, de dossiers te finetunen. Zo was ik verbaasd dat in het dossier voor Ondernemer/Manager het kookgedeelte verdwenen was. Een manager hoeft geen topkok te zijn, maar moet wel geroken hebben aan het koksmedie. We hebben de concepten in de groep en met onze docententeams besproken en uiteindelijk een voorstel gedaan. Dergelijke voorstellen leidden tot een nieuwe versie van het dossier. Die gaan we nogmaals uitgebreid doornemen. Zodat er straks een document ligt waar we echt mee uit de voeten kunnen. Het concept dat we getoetst hebben was overigens al een verademing: eenvoudiger, simpeler, dunner. Het oude dossier was eigenlijk niet werkbaar. Zo'n enorm pak papier schrikt echt af!'

De mbo-docent in de 21ste eeuw

De ideale docent is interpersoonlijk, pedagogisch, vakinhoudelijk, didactisch én organisatorisch competent. Hij kan samenwerken met collega's en met de omgeving van de school. En hij reflecteert op zijn eigen ontwikkeling. Zie daar de bekwaamheidseisen die de Onderwijscoöperatie in april heeft aangeboden aan (demissionair) staatssecretaris Zijlstra van OCW. Maar hoe kijkt de beroepsgroep zelf aan tegen deze bekwaamheidseisen? Over welke eigenschappen moeten docenten in de 21ste eeuw beschikken? We vroegen het een docent, een lerarenopleider en een expert.

'Parate kennis flexibel inzetten'

'De docent van de 21ste eeuw doet een stap terug. Hij analyseert zijn studenten én zijn vakgebied. De docent beschikt over brede, parate kennis, die hij flexibel inzet wanneer zijn cursisten daarom vragen. Hun leervragen zijn leidend, de docent sluit hierop aan. Randvoorwaarde is dat hij op de hoogte is van de laatste ontwikkelingen in de praktijk: elk vakgebied is in beweging. De docent heeft ook een voorbeeldfunctie: als hij de

voordelen laat zien van het 'bij de tijd' zijn, zullen zijn studenten dit voorbeeld volgen. Heeft hij het te druk om op de hoogte te blijven? Dan moet het onderwijsproces anders worden georganiseerd. Brede, parate kennis levert ook tijdswinst op. Docenten zijn daarnaast veel autonomie kwijtgeraakt. Ik vind dat ze die ruimte moeten terugkrijgen. Hier kunnen ze wel wat hulp van hun managers bij gebruiken.'

Joke Christiaans, docente Verpleegkunde, Nova College

'Spin in het web'

'Mbo-docenten moeten waardevol en betekenisvol zijn; dat is van alle tijden. Maar anders dan vroeger doen zij dat niet alleen meer door een kennisbasis te hebben. Het docentschap is steeds intensiever geworden; docenten zijn overal. Docenten hebben nu veel meer rollen. De belangrijkste: ze zijn onderdeel van een netwerk en faciliteren hun studenten. Ze geven niet alleen les, maar begeleiden vooral ook veel. Door die veranderingen verwachten studenten ook niet dat je alles weet, maar

wel dat je open staat voor ontwikkelingen. Ze begrijpen dat je niet alles van sociale media weet, niet dat je de overheadprojector nog gebruikt. Onderwijs wordt volgens mij steeds kleinschaliger: persoonlijke aandacht en contact worden steeds belangrijker. Mensen komen terug van langeafstandslernen; het werkt niet. Door veel persoonlijke feedback te geven help je je studenten verder en zorg je ervoor dat je hun leven positief beïnvloedt. Bestaat er iets mooiers?'

William Buys, lerarenopleider Fontys Hogescholen

'Technologie biedt kansen'

'Kennis verandert. Eigentijdse docenten zijn dan ook nieuwsgierig en leergierig. Ze zijn hiermee een rolmodel voor studenten, die steeds meer verantwoordelijk zijn voor hun eigen loopbaan. Ook zij moeten hun kennis blijven verversen. Slimme docenten zijn zich bewust van de mogelijkheden van technologie. Hiermee heb je onbeperkte toegang tot informatie én tot mensen van vlees en bloed. Dit biedt mogelijkheden voor samenwerking met vakgenoten, leerlingen en mensen uit het bedrijfsleven. Online contact staat echter nooit

op zichzelf: direct en online contact moeten elkaar versterken. Aan de ene kant kun je heel veel met online tools. Aan de andere kant kun je er zoveel mee, dat veel mensen niet weten waar ze moeten beginnen.

Mijn tip: begin klein en probeer uit. Deel je kennis via een blog en kom zo in contact met vakgenoten. Of zet samen met collega's een Yammer-netwerk op, zodat je samen ideeën kunt ontwikkelen. In contact komen met gelijkgestemden is gewoon pure winst.'

Erno Mijland, expert technologie en leren

'Laat weten wat je wilt en biedt structuur'

Vervolg van pagina 1 'Een goed begin is het halve werk'

Een voorbeeld: wanneer Kneyber praat, moeten de leerlingen recht zitten en stil zijn. 'Het aanleren van dit soort routines heeft aan het begin van het schooljaar prioriteit. Leerlingen moeten dit kunnen dromen. Je moet dus heel strikt zijn. Als je daar als docent onwaardig voor moet zijn, moet dat maar even. Vervolgens moet je die relatie herstellen.' Mainhard denkt hier anders over: 'Mijn onderzoek ontkracht deze stelling. Het is van groot belang om van meet af aan de kwaliteit van het contact te bewaken. Het is een valkuil te denken dat het mogelijk is om een goed contact aan het begin op te offeren voor orde, en daarna weer te herstellen.'

De grootste uitdaging voor docenten is de teugels in handen te houden, zonder onvriendelijk te worden. Mainhard: 'Niet door enorm streng te zijn en straffend op te treden, maar door te laten weten wat je wilt en door structuur te bieden. Wanneer docenten doorpakken – desnoods op een onvriendelijke manier – pakt dat, zeker op de lange termijn, altijd slecht uit. De kwaliteit van het contact gaat er dan aan.' Kneyber: 'Als je te ingrijpend reageert, ben je niet meer leidend.'

Contact

Volgens Mainhard is een goede docent onopvallend streng. 'Zijn

ordemaatregelen zijn klein, waardoor hij zijn eigen proces niet verstoort. Hij lost al een heleboel op door alleen maar in de buurt te zijn van een potentiële ordeverstoorder of door bijvoorbeeld een hand op zijn schouder te leggen.' Kneyber vult aan: 'Leerlingen moeten een beetje van je houden om iets van je te kunnen leren. Een goede docent maakt contact. Staat de leerling niet open voor gesprekken, dan geeft hij uitleg en zoekt hij naar een contactmoment. Datzelfde geldt trouwens voor ouders: die worden in het mbo vaak minder betrokken, maar zijn écht niet minder begaan.' Mainhard: 'Vooral binnen het vmbo en mbo is het belangrijk om echt contact met je leerlingen te krijgen. Wel blijkt uit onderzoek dat leerlingen ook presteren bij docenten die overwicht hebben zonder vriendelijk te zijn. Ze zijn voor die vakken echter veel minder gemotiveerd. Wat op de korte termijn lijkt te werken, is voor de lange termijn funest.'

Studiesucces hangt vooral af van vooropleiding student

Vervolg van pagina 1

De Benchmark mbo geeft een beeld van de studentenpopulatie en hun studiesucces. De belangrijkste ontwikkelingen in 2011 krijgen hieronder een korte toelichting.

De deelnamegegevens in de Benchmark 2011 hebben betrekking op (de peildatum) 1 oktober 2008 tot en met 1 oktober 2011. In die drie jaar is het aantal studenten dat een mbo-opleiding volgt, gestegen. In 2010 was de populatie het hoogst, daarna volgde een daling van 1,3 procent. Deze daling is vrijwel geheel te wijten aan het dalende aantal studenten van 23 jaar en ouder. Vooral het aantal 40+-deelnemers is het afgelopen jaar gedaald.

Kijken we naar het opleidingsniveau, dan valt het op dat het aantal niveau-2 studenten met 6.500 daalt. Dit hangt samen met de daling van

het aantal oudere bbl'ers. Zij volgen immers vaak een opleiding op niveau 2. Verder is het mogelijk dat mbo-instellingen nu al anticiperen op het verdwijnen van de drempelloze instroom voor niveau 2.

Stijging in de volle breedte

Wat betreft het studiesucces heeft de stijgende lijn van de afgelopen jaren zich in 2011 voortgezet. Het jaarresultaat steeg van 67,4 naar 67,8 procent; het diplomaresultaat van 66,6 naar 67,6 procent. Het is een stijging in de volle breedte, dus geldend voor vrijwel alle studentencategorieën (geslacht, leeftijd en etniciteit) en opleidingsvarianten (niveau, sector en leerweg). Alleen het jaarsresultaat van de 'zwakste' groep – mbo'ers die in het vmbo geen diploma hebben gehaald – daalde met 0,6 procent naar 52,7 procent. Van alle kenmerken in het beschikbare databestand hangt de vooropleiding het sterkst samen met het studiesucces.

De volledige rapportage kun je downloaden op www.mбораad.nl.

Tijdslijn herziening kwalificatiestructuur

Projectmanagement herziening kwalificatiestructuur

De kwalificatiestructuur moet duidelijk zijn voor iedereen die met het beroepsonderwijs te maken heeft. SBB vraagt inbreng van alle betrokkenen bij de ontwikkeling én de toepassing van kwalificatiedossiers. SBB brengt alle belangen bij elkaar en zo werken onderwijs en bedrijfsleven, via de kenniscentra, samen aan het verbeteren van het mbo.

Verantwoordelijkheid

Iedereen heeft in dat proces een verantwoordelijkheid. Daarom heeft SBB een projectorganisatie ingericht. Wim Streumer, directeur van kenniscentrum ECABO, is als projectmanager verantwoordelijk voor de herziening van de kwalificatiestructuur. Hij werkt samen met René van Gils, voorzitter ROC Graafschapcollege. In het projectteam dat hen ondersteunt zijn bedrijfsleven en onderwijs vertegenwoordigd. Daarnaast zorgt een projectmanager voor de noodzakelijke wijzigingen in systemen en regelgeving. Deze werkt samen met saMBO-ICT en DUO.

Wim Streumer - projectmanager

Handen uit de mouwen

Mbo-studenten, hun docenten en hun (toekomstige) werkgevers moeten profijt hebben van deze herziening. Daarom steken kenniscentra de handen uit de mouwen. Maximaal de helft van de kwalificatiedossiers wordt in 2012 herzien. Deze dossiers worden vanaf augustus 2013 in de praktijk getest. De rest van

de dossiers wordt in 2013 in het nieuwe format gegoten. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan de noodzakelijke aanpassingen van wet- en regelgeving en van administratieve systemen zoals Crebo en BRON. Vanaf 1 augustus 2014 zijn alle mbo-opleidingen gebaseerd op de vernieuwde kwalificatiedossiers.

Eenheid

De kwalificatiestructuur is het fundament onder het beroepsonderwijs. Onderwijs en arbeidsmarkt willen meer eenheid in de diploma-eisen voor mbo-studenten. Zo kunnen studenten een betere studiekeuze maken en kunnen zij als goed gekwalificeerde vakman aan de slag. Daarom worden de kwalificatiedossiers op vier punten verbeterd:

1. Stevige opbouw: Kwalificatiedossiers bestaan uit drie delen: basis, profiel en keuzedeel. De basis bevat de kennis, vaardigheden en de beroepshouding die voor een groep beroepen nodig zijn. In het profiel staan de verschillen tussen

die beroepen. Het keuzedeel is een verrijking van het diploma, bijvoorbeeld een extra taal.

2. Verder clusteren: De kwalificatiedossiers worden verder geclusterd. Dat betekent voor scholen houvast voor een doelmatige opleidingsorganisatie en voor bedrijven beter inzetbare arbeidskrachten.
3. Afspraken over examinering: Aan welke eisen een mbo'er moet voldoen voor een diploma, wordt beter beschreven.
4. Terug naar de essentie: Kwalificatiedossiers worden dunner en overzichtelijker. Herhaling van informatie wordt vermeden.

Passie voor het mbo

Anders dan je uit sommige berichten in de media mag afleiden, beschikt Nederland over een uniek mbo-stelsel dat dankzij gepassioneerde docenten, studenten in staat stelt een stevig fundament onder hun toekomst te leggen. Maar het kan en moet beter, vindt SBB-directeur Ben Rijgersberg. En dat gebeurt volop.

'Ik vind dat we gerust trotser mogen zijn op ons unieke mbo-stelsel. Oké, hier en daar kan en moet het beter. Maar daar wordt dan ook hard aan gewerkt. Eén van de permanente verbeterpunten is de inhoud van de opleidingen, de landelijke kwalificatiestructuur.

Samenspel onderwijs en bedrijfsleven

Vertegenwoordigers uit het mbo en het bedrijfsleven geven per sector aan welke opleidingen nodig zijn en welke kunnen vervallen. Ook doen zij voorstellen voor actualisering van de opleidingen. Dat gebeurt binnen de kenniscentra beroepsonderwijs en bedrijfsleven. Dat zijn ook de organisaties die zorgen voor de erkenning en begeleiding van de circa 220.000 leerbedrijven. De landelijke regie voor dit samenspel heeft de minister van OCW neergelegd bij de stichting Samenwerking Beroeps- en bedrijfsleven (SBB).

Foto: ECABO

Rol SBB

Waarschijnlijk ken je SBB nog niet. Dat is niet zo vreemd, want de organisatie bestaat pas sinds 1 januari van dit jaar. Bovendien richt dit landelijke platform zich vooral op politiek en overheid. De organisaties die SBB besturen, de onderwijs- en werknemersorganisaties zijn en blijven als belangenbehartigers bekender. SBB concentreert zich op advisering van de minister op terreinen als kwalificeren, examineren, beroepspraktijkvorming en doelmatigheid. Gepassioneerde, betrokken docenten willen graag goed geïnformeerd

blijven over nieuwe ontwikkelingen en over mogelijkheden om hun onderwijs verder te verbeteren. Om die reden gaat SBB voortaan in deze MBO•krant, in een eigen katern, relevante informatie verstrekken over alles wat samenhangt met de vernieuwing van de kwalificatiestructuur. Maar ook over onderwerpen als kansen op de arbeidsmarkt en mogelijkheden om studenten te helpen bij het vinden van een stage- of leerplaats. Want we hebben één gemeenschappelijk doel: goed mbo, nu en in de toekomst!

Ben Rijgersberg, directeur SBB

White Label Stagemarkt

De White Label koppeling met Stagemarkt.nl is een ideaal hulpmiddel bij het stagezoekproces voor alle ROC's en AOC's.

Met Whitelabel beschikt de school over de actuele leerbanen en stageplaatsen van Stagemarkt.nl in de eigen ICT-infrastructuur.

Efficiënt

Het is het mogelijk om aan het begin van het stagezoekproces het

erkende leerbedrijf te identificeren en te voorzien van de juiste code leerbedrijf. Dit sleutelgegeven is noodzakelijk voor de koppeling met BRON, het basisregister onderwijsnummer. Bovendien kan direct gecontroleerd worden of een bedrijf erkend is voor een bepaald crebonummer. Dit is een efficiëncyslag voor het administratieve en onderwijskundige proces.

Eenvoudige implementatie

De implementatie van White Label Stagemarkt.nl is uitvoerig getest.

Inmiddels zijn ruim veertig scholen overgestapt. De onderwijsinstellingen ervaren de implementatie als eenvoudig. Het mooie van de koppeling is dat de eigen onderwijslogistiek volledig intact blijft. White Label versterkt het proces rondom beroepspraktijkvorming.

STAGEMARKT.NL

Jouw inbreng

In de volgende MBO•krant gaan we in op de betrokkenheid van de gebruikers van de kwalificatiedossiers. Heb je een vraag hierover? Mail naar info@kwalificatiesmbo.nl

Voor informatie over de herziening van de kwalificatiestructuur kan je terecht op www.kwalificatiesmbo.nl.

Tweede fase Netwerkschoolexperimenten van start

Meedenken, meebouwen

De uitdaging begon in mei 2010. Vijf mbo-instellingen pakten de handschoen op en startten een ontdekkingstocht naar beter onderwijs tegen dezelfde of (nog liever) lagere kosten. En zo geschiedde. De uitgangspunten bij dit experiment zijn voor elk van het vijftal gelijk: de zes pijlers tijd, aandacht, maatwerk, netwerk, cultuur en maatschappelijk rendement. Maar hoe deze uitgevoerd worden, bepalen de Netwerkscholen zelf. We zijn nu tweeënhalf jaar en vele ontwikkelingen en opbrengsten verder. Tijd voor fase 2, de fase van meedenken en meebouwen.

Helicon Velp, ROC Eindhoven, ROC Nijmegen, ROC van Twente en SintLucas: zie daar de vijf mbo-instellingen die de

afgelopen jaren aan een eigen Netwerkschool bouwden. De experimenten brachten al veel nieuwe inzichten en vergezichten. Hieronder laten we drie betrokkenen – een docente, een studente en een bestuurslid – aan het woord over hun ervaringen met de Netwerkschool. Het zijn verhalen over verrassingen, over wennen aan en proeven van. Verhalen ook over successen en knelpunten. Ze schetsen de stand van zaken, nu, halverwege het vijf jaar durende experiment.

Wat de komende tweeënhalf jaar gaan brengen is koffiedik kijken. Feit is wel dat de vijf Netwerkscholen er in die periode niet alleen voor zullen staan. Het is nu immers tijd voor fase 2, waarin de zogeheten 'tweede ring' intensief bij de experimenten betrokken wordt. Iedereen die mee wil denken, mee wil bouwen, wordt uitgenodigd aan te haken. Waarbij vooral een beroep wordt gedaan op andere mbo-instellingen. Zij snappen immers als geen ander de uitdagingen waarvoor de Netwerkschool staat.

Bezoek 7 november het NWS-congres!

Zin om mee te denken en mee te bouwen? Kom dan op woensdag 7 november naar Galderen voor het congres van de Netwerkschool. In het eerste deel van het programma geven de vijf Netwerkscholen een presentatie over de stand van zaken op hun school. Daarna zijn er themaworkshops, waarin de zes pijlers van de Netwerkschool - tijd, aandacht, maatwerk, netwerk, cultuur en maatschappelijk rendement – centraal staan. Jouw moment om aan te haken...

Wanneer: woensdag 7 november, 's middags

Waar: Hotel 't Speulderbos, Garderen

Aanmelden: info@netwerkschool.nl

Meer info: www.netwerkschool.nl (vanaf 1 oktober)

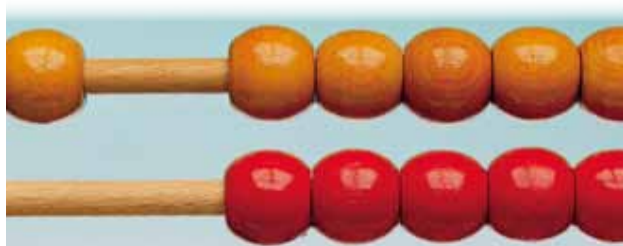
Jolande Sprooten

Docente opleiding Bouwkunde, Netwerkschool Twente

Leren je eigen talent te ontdekken

'Ik geef les en begeleid daarnaast leerlingen. Door die begeleidende taak krijg ik de mogelijkheid om af en toe aan de zijlijn te staan om te kijken hoe studenten met elkaar en met docenten omgaan. En of ze al dan niet het maximale uit zichzelf proberen te halen. Die dubbele taak voer ik op de Netwerkschool en op een "reguliere" opleiding Bouwkunde uit. Wat me opvalt als ik die twee groepen met elkaar vergelijk? Netwerkschoolstudenten pakken veel meer zelfstandig op. Ze gaan proactief te werk, waar de andere studenten vaak passief wachten tot ze een opdracht van hun docent krijgen. Ze zijn ook kritischer, zelfbewuster. Bij evaluatieochtenden mengen ze zich gemakkelijk in het gesprek en brengen prima onder woorden wat ze goed en niet goed vinden. Je ziet dan de eerstejaars een beetje bleu om zich heen kijken. En als een eerstejaars dan toch iets negatiefs meldt, laat een ouderejaars zich direct horen: "Maar heb je dit dan al met je docent besproken?"

Deze actieve houding zie je ook terug bij de externe projecten die we hier hebben. We zijn bijvoorbeeld bezig met de bouw van het Kulturhus in Daarlerveen. Sommige andere studenten haken af; het kost hen te veel extra tijd. Netwerkschoolstudenten stappen gemakkelijker in zo'n uitdaging. Dat heeft alles te maken met de zelfstandigheid die we vanaf dag 1 van hen verwachten. Zij bepalen mee hoe hun leeromgeving eruit ziet. Doordat ze veel zelf moeten doen, zien ze een extern project ook echt als hun werk, niet de opdracht van de juf. En die trots als iets af is... Ze leren ook hun eigen talent te ontdekken en worden gestimuleerd over het randje van hun vakgebied te kijken om zo ook aan hun algemene ontwikkeling te werken. Daardoor zijn ze straks nog beter in staat om zichzelf te "verkopen" bij sollicitatiegesprekken. Dit alles maakt mijn werk nog leuker en interessanter. Ik probeer uit, groei mee, sta regelmatig voor verrassingen. Mooi, hoor!

Jessica Vos

Deeltijdstudente Wellness & Lifestyle, Netwerkschool Helicon Velp

Docenten moeten het vuurtje aanwakkeren

'Ik heb hiervoor enkele andere opleidingen gevolgd. Die opleidingen brachten niet wat ik ervan verwacht had. Na wat werkervaring opgedaan te hebben, ben ik bij de Netwerkschool Helicon Velp terecht gekomen, als deeltijdstudente Wellness & Lifestyle. In het begin stond de organisatie van de deeltijdopleiding nog niet goed. Tijdens de studie liep ik vaak tegen dingen aan. Het was leuk bedacht, maar het werkte niet in de praktijk, zo heb ik ondervonden. Mijn blik op de Netwerkschool is echter in twee jaar tijd compleet veranderd. Ik zit nu in het laatste jaar van mijn deeltijdstudie en het bevalt me prima. Het staat nu organisatorisch beter. En verder ben ik inmiddels gewend aan het flexibele, het zelfstandige en het maatwerk.

Ik zie er nu ook de meerwaarde van in. Vooral het onderdeel Student Company heeft me echt verder geholpen bij het bepalen van wat ik nu echt wil en het uitstippelen van mijn toekomst. Ik heb hier de kans gekregen om onder begeleiding goed na te denken over het opzetten van een eigen bedrijf. De Netwerkschool Helicon Velp maakt bij de studentenondernemingen onder meer gebruik van externe coaches, zoals Karin Jellema van Detail, een expert in coaching in ondernemendheid en ondernemerschap. Vooral dankzij haar individuele coaching heb ik tal van ideeën kunnen uitwerken. Ik heb al van alles op papier staan voor mijn eigen bedrijfje, dat Body, Soul & Living gaat heten. Ik wil advies geven aan volwassenen op het gebied van gezonde levensstijl en bewustwording. Daarnaast ga ik ook dansworkshops geven – vooral dansimprovisatie – en Chi Neng lessen. Dat doe ik nu al in kleine mate. Verder wil ik graag betrokken blijven bij Helicon Velp. Ik heb gehoord dat een sterke band met en het inschakelen van oud-studenten een van de kenmerken van de Netwerkschool is. Dat zie ik zeker zitten. Sterker nog: als ze hier nog een docente of medewerker zoeken, houd ik me van harte aanbevolen. De sfeer van de medewerkers onderling is geweldig, zo heb ik ondervonden. Dus wie weet...'

Margret Huisman

Bestuurslid Stichting Netwerkschool

Veranderen van binnenuit, niet top down

'Ik ken het mbo redelijk vanuit mijn functie als manager HR Flevoziekenhuis Almere en vorige functie (directeur HR bij NS Reizigers). Een dynamische sector die opleidt voor vakmanschap, maar ook bol staat van vernieuwingen. Een uitermate belangrijke sector ook. Het is goed dat Nederland de ambitie heeft als kenniseconomie tot de mondiale top te behoren, maar laten we vooral ook investeren in het mbo dat de grootste groep op de arbeidsmarkt opleidt. Vandaar dat ik graag tijd vrij maak om bestuurslid te zijn. Samen met vier andere bestuursleden – elk lid is verbonden aan één Netwerkschool – houden we de vinger aan de pols. Ik bezoek elk half jaar de Netwerkschool van SintLucas om, met de kennis en inzichten van buitenaf, kritisch te kijken welke stappen daar genomen worden en wat het rendement ervan is. Kort na zo'n bezoek komt het bestuur samen. We nemen dan de stand van zaken door. Delen ervaringen. En leggen verbindingen. De recentste keer was eind augustus. We staan nu aan het begin van een cruciale fase. Over tweeënhalf jaar is dit project afgelopen en worden er opbrengsten verwacht. Tot nu toe was 't vooral een ontdekkingstocht naar vormen waarin de Netwerkschool gegoten kan worden. De vijf scholen tonen veel enthousiasme en gedrevenheid. En met kleine stapjes ontwikkelt het concept zich verder. Studenten zijn enthousiast, maar dat vind ik niet vreemd. Die vinden vernieuwing prettig. Voor docenten ligt het moeilijker. Van hen wordt een andere manier van kennisoverdracht verwacht: meer toepassing van IT, minder de docent als kennisoverdrager. Het vergt veel aandacht om het vuur brandend te houden. Goede zaak dus dat vanaf nu ook andere mbo-instellingen worden uitgenodigd mee te bouwen. Voor succes is massa nodig. Het zou prachtig zijn als we over tweeënhalf jaar vijf goed functionerende en zichzelf bedruipende Netwerkscholen hebben met daaromheen een tweede ring van ongeveer 25 betrokken "natuurlijke volgscholen". Dan verandert het onderwijs van binnenuit en niet via een top down beslissing. Want dat laatste werkt niet.'

Training Sociale media in de klas

Ooit erbij stil gestaan wat sociale media voor jouw lessen kunnen betekenen? Op 27 september a.s. organiseert MBO Diensten de training Sociale Media in het onderwijs. Trainer Erno Mijland: 'Sociale media zijn een uitgelezen kans om aansluiting te vinden bij de belevingswereld van de leerling.'

Sociale media zijn niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Met name jongeren weten hun weg te vinden op sociale netwerksites. Toch wil dat niet per se zeggen dat zij ook de deskundigheid hebben sociale netwerken en de mogelijkheden ervan optimaal te benutten. 'Jongeren gebruiken sociale media doorgaans op een redelijk oppervlakkige manier', vertelt Erno Mijland. 'Ze willen elkaar vermaken en nieuwtjes met elkaar delen. Maar van slim gebruik voor het bereiken van je hogere persoonlijke doelen, dat is nog wat anders.'

Visie ontwikkelen

Sociale media hebben een imago-probleem: het gaat nergens over en er gaat van alles mis in de communicatie. Begrijpelijk toch dat scholen het nog even links laten liggen? Ja, maar vooral ook een gemiste kans, vindt Mijland. 'Sociale media vallen niet meer te negeren. Als school moet je aandacht besteden aan sociale media, er een visie op ontwikkelen. Als er dingen misgaan, moeten we jongeren kennelijk beter leren omgaan met deze nieuwe media. Ze veroveren immers in toenemende mate een belangrijke positie in de

wereld van werk, leven en leren. Daarnaast zijn sociale media een uitgelezen kans om aansluiting te vinden op de belevingswereld van de leerling.'

Voortdurende toetsing

De kracht van sociale media, vindt Mijland, is dat die een belangrijke bijdrage aan kennisdeling leveren. 'Zowel docenten als leerlingen kunnen beoordeelde en gefilterde multimediale kennis direct bij de bron ophalen en die kennis delen. Ze kunnen er samenwerken en de dialoog aangaan. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld een filmpje op YouTube zetten en hierop feedback vragen. Niet alleen van de docent, maar ook van mede-leerlingen of andere bekenden. De beoordeling ligt dus niet meer alleen bij de docent. Door deze voortdurende toetsing doen leerlingen veel zelfkennis op.'

Mijland vertelt dat er voor docenten twee manieren zijn om met sociale media om te gaan: door de vakinhoud als uitgangspunt te nemen of door de mogelijkheden van sociale media als uitgangspunt te nemen. 'In het eerste geval stelt de docent zichzelf vragen als: "Wat wil ik over-

brennen?" en dan pas "Welke online tools kunnen me daarbij helpen?" Via een weblog bijvoorbeeld kun je als docent lesinhoud delen. In het tweede geval kijk je hoe je de sociale media-toepassing waar je enthousiast over bent, zou kunnen inzetten in je les.'

Plaats- en tijdonafhankelijk

Er zijn kortom genoeg mogelijkheden om sociale media in de onder-

wijspijpraktijk te integreren. Mijland: 'In feite vormen sociale netwerken een uitstekende mogelijkheid voor tijd- en plaatsonafhankelijk communiceren, samenwerken en samen leren. In de training die ik geef, ga ik in op de verschillende manieren die er zijn om sociale media toe te passen in de klas. Ook ga ik in op hoe docenten vanuit hun vakgebied kunnen bijdragen aan mediawijsheid en informatievaardigheid. Dit

alles in een informele, interactieve en praktische setting. Deelnemers maken meteen de vertaalslag naar hun eigen onderwijspraktijk en de opbrengst van de training leggen we online vast. Zo kunnen we van elkaars ideeën gebruikmaken.'

Meer weten over de training Sociale Media in het onderwijs? Ga naar www.mbodiensten.nl/agenda. Inschrijven kan nog tot 27 september.

Nieuwe inzichten en kennisdeling bij 'Onderwijsmaker in het mbo'

'Onderwijsmaker in het mbo' is al weer toe aan een vierde groep deelnemers. De succesvolle leergang leidt tot hoge verwachtingen.

In de leergang 'Onderwijsmaker' (zie ook het artikel in de vorige MBO•krant) krijg je een stappenplan aangereikt voor de vertaling van kwalificatiedossiers naar onderwijsplannen en de aanzet tot een flexibele, dynamische leercultuur binnen de onderwijsorganisatie. Er bleek buitengewoon veel animo te zijn voor deze leergang. De eerste drie groepen waren snel vol en inmiddels wordt er een vierde groep deelnemers geformeerd.

We vroegen twee deelnemers van de leergang – die overigens ook in company gegeven kan worden – daags voor de start naar hun verwachtingen.

Aad van der Burg, Directeur mbo niveau 3/4, AOC Friesland:

'Ik ben net begonnen in deze functie. Hiervoor was ik directeur vmbo en mbo niveau 1/2 (doorlopende leerlijn). Ik zit nu dus helemaal in

het mbo. Reden voor mij om, samen met een van onze beleidsmedewerkers Kwaliteitszorg en Examinering de leergang "Onderwijsmaker in het mbo" te volgen. Die komt op het juiste moment. Natuurlijk kan ik me inlezen, maar ik krijg de handvatten over hoe je de nieuwe kwalificatiedossiers op een efficiënte en effectieve manier kan vertalen in je onderwijsplan het liefst aangereikt. Dat is toch een stuk inspirerender.'

Kennisdeling

'Ik vind het ook prettig dat er onderwijsmakers van AOC's én ROC's bij elkaar zitten. Ik hoop op veel kennisdeling – ook na de leergang – en op een open sfeer. Dat is echt een voorwaarde. We moeten bereid zijn de kennis te delen, maar ons ook kwetsbaar durven opstellen en tevens de zaken benoemen die niet goed gaan. Dan leidt deze leergang echt tot nieuwe inzichten. Daarmee kunnen wij bij AOC Friesland vervolgens weer verder.'

Erik Mondriaan, Onderwijsadviseur zorg, welzijn en sport, Deltion College:

'Ik zit straks eigenlijk met twee petten op bij "Onderwijsmaker". Naast onderwijsadviseur bij Deltion ben ik ook projectleider Verpleging & Verzorging, niveau 1 tot en met 4 bij Prove2Move, een leverancier voor examenproducten. Ik hoop dat ik door de leergang op ideeën kom over hoe we alle ontwikkelingen kunnen vertalen naar goed, toekomstbestendig onderwijs. Die ideeën komen, verwacht ik, niet alleen van de mensen die voor de groep staan, maar ook van de groep zelf. Het is daarbij mooi dat de groep niet alleen uit managers, onderwijsmakers en docenten van een en dezelfde sector bestaat. Er is een mooie spreiding, garant voor een interessante uitwisseling. Waarbij ik, met die dubbele pet, hopelijk een wezenlijke bijdrage kan leveren aan het hoofdstuk "Examinering"!'.

Meer weten over de leergang 'Onderwijsmaker in het mbo'? Ga naar www.dembokrant.nl, klik op MBO•krant 21 en blader naar bldz 7.

Agenda (meer informatie: www.mbodiensten.nl)

- 17 en 25 sept:** Praktijkonderwijs flitsbijeenkomsten (check de site van de MBO Diensten voor de datum van de bijeenkomst in jouw regio)
- Sept - okt:** Flitsbijeenkomsten pilot rekenoets 2013 (check de site van de MBO Diensten voor de datum van de bijeenkomst in jouw regio)
- 17 sept:** Dit is mbo-diner
- 24 sept:** Docenten, praktijkopleiders en kwalificatiedossiers
- 27 sept:** Social Media in het Onderwijs (door Erno Mijland)
- 4 okt:** Conferentie 'Van wie is de kwaliteit in het mbo?'
- 8 okt:** Conferentie Instellingsexamens mbo voor Nederlands en mvt
- 11 okt:** Uitblinkersgala
- 30/31 okt:** Studiebijeenkomsten Volwasseneducatie 2013
- 6 nov:** Word een meester in het vak! (door SARV International)
- 21 nov:** Rekenconferentie 'Alledaags rekenen'
- 26 nov:** MBO City 2012

Houd www.mbodiensten.nl in de gaten voor data en locaties van de najaarstrainingen op het gebied van Interne communicatie, Onderwijslogistiek, Ondernemende docenten en diverse rekenstrainingen.

Colofon

De MBO•krant is een uitgave van MBO Diensten. Deze uitgave is bedoeld voor docenten en andere onderwijsprofessionals in het mbo.

Postbus 2051, 3440 DB Woerden
T (0348) 75 35 60,
E info@mbodiensten.nl,
I www.mbodiensten.nl

CONCEPT: Ravestein & Zwart, Nijmegen
VORMGEVING: Lauwers-C, Nijmegen
TEKST: Ravestein & Zwart, SBB (pagina 5)

REDACTIE: Rutger Zwart (hoofdredacteur), Twan Stemkens (MBO Raad), Rini Weststrate (MBO Diensten) en Olaf van Tilburg (Ravestein & Zwart).

FOTOGRAFIE: Erik Kottier (11). Verder danken we Dit is mbo, Floriade 2012, Kenteq en Skills Netherlands voor het beschikbaar stellen van beeldmateriaal.

DRUK: BDU, Barneveld
OPLAGE: 40.000

Project pedagogische centra

Studiesucces met dyslexie en dyscalculie

Drie tot vijf procent van alle leerlingen is dyslectisch, dyscalculisch of beide, zo blijkt uit onderzoek. Vertaald naar het middelbaar beroepsonderwijs betekent dit dat ongeveer 25.000 studenten hardnekkige taal- en rekenproblemen hebben. De invoering van de referentieniveaus voor taal en rekenen in het mbo vraagt om extra aandacht voor dyslexie en dyscalculie. Een aantal landelijke pedagogische centra pakt deze problematiek daarom aan in een gezamenlijk project.

Dyslexie en dyscalculie belemmeren niet alleen het onderwijs in Nederlands en rekenen, maar ook het leren van beroepsgerichte vakken. Zo kan iemand met veel aanleg voor een bepaald beroep op het mbo stranden op de vakken waarvoor veel moet worden geschreven en gerekend. Ook kiezen studenten met dyslexie of dyscalculie vaker voor een onderwijsniveau dat eigenlijk beneden hun capaciteiten ligt, waardoor motivatieproblemen op de loer liggen.

Protocol Dyslexie mbo

Zeker sinds de invoering van de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen staan dyslexie en dyscalculie in het middelbaar beroepsonderwijs hoog op de agenda. Zo verscheen in maart 2010 het Protocol Dyslexie mbo. Het protocol is een leidraad voor het maken en uitvoeren van dyslexiebeleid en voor de signalering en aanpak van dyslexie bij individuele leerlingen.

Hulpmiddelen

Met de juiste hulpmiddelen en stra-

tegieën leren mbo'ers met dyslexie en dyscalculie beter omgaan met hun beperking en worden ze verder geholpen richting hun examen. Ook de toegankelijkheid van het examen zelf kan worden verbeterd door bijvoorbeeld een langere examentijd toe te staan, waardoor studenten met deze beperkingen toch in staat zijn om het examen te maken. Vanaf komend schooljaar worden alle examenopgaven gedrukt in een twaalfpunts Arial-letter, waardoor het vergroten van de opgaven niet meer noodzakelijk is.

Project

Eind vorig jaar startten de landelijke pedagogische centra (LPC) – KPC-Groep, APS en CPS – samen met CINOP en het Steunpunt taal en rekenen mbo het project 'Studiesucces met dyslexie en dyscalculie'. Hoe kunnen mbo-studenten met dyslexie en dyscalculie zó worden begeleid dat ze beter zijn voorbereid op het examen? Op die vraag willen de LPC, CINOP en het Steunpunt een antwoord vinden in een drietal deelprojecten: de ontwikkeling van

een schoolscan, een FAQ-database en de organisatie van twee regionale conferenties. Hieronder een terugblik op de activiteiten tot dusver.

Mbo-scan

De mbo-scan is vrijwel afgerond en biedt instellingen inzicht in activiteiten, knelpunten en behoeften met betrekking tot de vakken Nederlands, rekenen en Engels voor studenten met dyslexie en/of dyscalculie. Op basis van de resultaten van de scan kunnen docenten het dyslexiebeleid binnen hun school, afdeling of team in kaart brengen en eventuele verbeterpunten inzichtelijk maken.

Toolkit

Een nieuwe ontwikkeling in dit project is dat bij de terugkoppeling van de resultaten van de scan een 'Toolkit Dyslexie en Dyscalculie' wordt aangeboden. Deze toolkit is bedoeld voor de procesbegeleiding van de studiemiddag naar aanleiding van de scan, maar kan ook los daarvan worden gebruikt. De toolkit maakt het mogelijk om systematisch, stap voor stap en aan de hand van gerichte vragen te komen tot een plan van aanpak dat past bij de instelling, afdeling of team. De scan en de toolkit zijn sinds eind augustus online beschikbaar via de website van het Steunpunt taal en rekenen mbo.

FAQ

De antwoorden op een groot aantal veelgestelde vragen over dyslexie en

dyscalculie zijn door het Steunpunt verwerkt in het servicedocument 'Dyslexie en Dyscalculie in het mbo'. Op sommige vragen, met name waar het gaat over de regelgeving voor studenten met dyslexie en dyscalculie bij de examinering, kan op dit moment nog geen antwoord worden gegeven. Zodra hierover meer duidelijk is, wordt het document aangepast. Het servicedocument is te vinden op de website van het Steunpunt.

Conferenties

Op 5 en 7 juni 2012 vonden in Amersfoort en Eindhoven drukbezochte regionale conferenties plaats over het onderwijs aan mbo'ers met dyslexie en dyscalculie. Met name de lezing van prof. dr. Hans van Luit, hoogleraar Diagnostiek en behandeling van kinderen met dyscalculie aan Universiteit Utrecht, werd enthousiast ontvangen. Aan de hand van concrete voorbeelden uit zijn praktijk liet hij zien wat het betekent om dyscalculie te hebben. Ameling Algra van het College voor Examens en het ministerie van OCW gaf daarna een toelichting op de regelgeving voor studenten met een handicap bij de examinering van taal en rekenen. Verder waren er drie workshoprondes waarin onder meer goede praktijkvoorbeelden en lesmateriaal aan de orde kwamen.

Kijk voor meer informatie over dyslexie en dyscalculie in het mbo op www.steunpuntmbo.nl.

FAQ: eisen in deel B en C kd's

Vanaf nu in elke MBO-krant een 'veelgestelde vraag' aan het Steunpunt taal en rekenen mbo. Dit keer: 'Hoe moeten we bij de examinering van Nederlands, rekenen en Engels omgaan met de eisen die in de verschillende delen van het kwalificatiedossier staan?'

Examinering van de generieke eisen (in deel B)

Hierbij moet voldoende dekking zijn van het referentiekader 2F of 3F, plus een hierbij passende, duidelijke cesuur. Examinering mag in de context van het beroep.

Examinering van de beroepsspecifieke eisen (in deel C)

Als in deel C taal- en rekenvaardigheden specifiek zijn benoemd, moeten deze ook in de beroepscontext worden geëxamineerd. Naarmate de vereiste taal- en rekenvaardigheden in deel C in meer algemene termen worden aangegeven, kan de examinering ervan ook in een meer algemene context plaatsvinden.

Niveau-indicatie in deel D

Deel D is een verantwoordingsdocument. Het kan ook niveau-indicaties bevatten in termen van referentieniveaus taal en rekenen. Geen scherpe exameneis, maar bedoeld als handvat voor de inrichting van het beroepsspecifieke onderwijs en de beroepsspecifieke examinering.

Voor meer informatie over de taal- en rekenisen in deel C en D van het kwalificatiedossier kunt u contact opnemen met de SBB (via www.mijnkwalificatiedossier.nl).

Conferentie Alledaags rekenen

Het Steunpunt mbo organiseert op 21 november voor de vierde keer een conferentie over het rekenonderwijs in het mbo. De conferentie Alledaags rekenen vindt plaats in Nieuwegein en informeert deelnemers over de didactiek van het functioneel rekenen, de (centrale) examens en het opzetten van rekenbeleid voor zwakke rekenaars. Naast een plenair gedeelte zijn er workshops met goede praktijkvoorbeelden. Ook kunnen scholen ervaringen delen op het 'scholenplein'. <http://bit.ly/alledaagsrekenen>.

Conferentie instellingsexamens Nederlands en mvt

Onder het motto Regels en ruimte organiseert het Steunpunt mbo op maandag 8 oktober in de ReeHorst in Ede een conferentie over instellingsexamens Nederlands en mvt in het mbo. De conferentie heeft tot doel instellingen te informeren over de keuzes en mogelijkheden rond de instellingsexamens en deelnemers hierover kennis en ervaring te laten uitwisselen. De conferentie is bestemd voor toetsontwikkelaars, leden van examencommissies, beleidsmakers, docenten en onderwijsmanagers. <http://bit.ly/regelsenruimte>

Nationale OnderwijsWeek trapt af in Onderwijsstad van het Jaar

Van maandag 1 oktober tot en met vrijdag 5 oktober wordt alweer voor de tiende keer de Nationale OnderwijsWeek (NOW) gehouden. In Breda gaat deze positieve impuls aan de beeldvorming van ons onderwijs daarna nog 51 weken langer door. De Brabantse stad is verkozen tot Onderwijsstad van het Jaar.

'Het is een zeer afwisselend programma rond het thema *Taal doet 't* geworden', vertelt Aat Sliedrecht van de stichting Nationale OnderwijsWeek. 'De sectoren hebben samen om de tafel gezeten om allerlei evenementen te organiseren, maar er zijn ook afzonderlijke programma's. Bijvoorbeeld voor het mbo, waarvoor enkele sectorspecifieke activiteiten zijn opgezet door de MBO Raad, zoals het Uitblinkersgala en De Dag van de Stage. Het begint allemaal op 1 oktober. Plaats van handeling is dit keer Breda, de Onderwijsstad van het Jaar. Voor het

verrichten van de opening is HKH prinses Laurentien, voorzitter van de stichting Lezen en Schrijven, uitgenodigd. Maandagavond zendt de NTR op Nederland 2 de Avond van het Onderwijs uit. Kijk vooral naar de documentaire waarin drie docenten uit het vo worden geportretteerd. Zij hebben alle drie een geheel andere visie op wat kwalitatief onderwijs is. Erg de moeite waard. Er is trouwens nog meer "onderwijs in beeldtaal" te zien: de gehele week worden in vijf steden, in de Pathé-filmtheaters aldaar, onderwijsfilms vertoond. Dit zogeheten Nationaal

Onderwijsfilmfestival vertoont docudrama's, documentaires, maar ook speelfilms. Speciaal voor het festival komt Toshiro Kanamori naar Breda, de Japanse docent wiens leven centraal staat in de bekroonde documentaire "Children full of life".

Andere NOW-programmaonderdelen zijn het Onderwijsdebat, de Dag van de leraar (BN'ers geven gastlessen) en de Verkiezing van de Leraar van het Jaar. Voor het mbo zijn Piet Kraaijeveld (Graafschap College), Thea Nieuwenhuizen (Drenthe

College) en Marja de Vries (Albeda College) genomineerd. Daarna blijft de Onderwijsstad een jaar lang gastheer van allerlei evenementen. 'Bij alle NOW-evenementen en Onderwijsstad-activiteiten is het mbo dubbel betrokken: als (mede) organisator, maar ook als facilitator', laat Sliedrecht weten. 'De catering wordt bijvoorbeeld door mbo'ers verzorgd, net als het drukwerk van posters et cetera.'

NOW en Breda Onderwijsstad zijn door die dubbele rol van het mbo bij uitstek geschikt om deze sector op een positieve manier onder de aandacht te brengen. Dat is ROC West-Brabant, belangrijke spil in de beroepskolom van Breda en omgeving niet ontgaan. 'Natuurlijk gaan we hierop meeliften', vertelt ROC-woordvoerder Arianne Gorris. 'Want ook voor ons is dit een uitgelezen mogelijkheid om de talenten van

onze acht sectoraal opgezette MBO Colleges in the picture te zetten. Dit doen we o.a. door gezamenlijk met mbo-scholen en hogescholen in een projectgroep allerlei activiteiten op te zetten, waarbij onze studenten zoveel mogelijk worden ingezet. Denk aan de catering, het bouwen van websites en de aankleding. Maar NOW en de Onderwijsstad geven ook extra glans aan evenementen die we als ROC elk jaar organiseren. Zo hebben we onze eigen jaarlijkse "topperverkiezing" die gekoppeld is aan de officiële opening van het studiejaar. Dit jaar houden we deze verkiezing in de Grote Kerk van Breda en zetten we de gehele regionale beroepskolom in het zonnetje. En uiteraard doen we – medewerkers, docenten én studenten – er alles aan om hiermee het beroepsonderwijs de positieve aandacht te geven die het verdient. Het wordt een mooi jaar!'

Serious gameconcept Kenteq:

Drietrapsraket naar vakmanschap

De afgelopen maanden deden acht ROC's mee aan een groot onderzoek van Kenteq. Zij testten het door het kenniscentrum ontwikkelde CRAFT, een serious game voor de opleiding Monteur Mechatronica. Hoofdvraag bij het onderzoek: kun je in een game kennis op doen, deze vervolgens toepassen in virtuele handelingen en met al die bagage de toets in de praktijk doorstaan?

Met enkele muisbewegingen stap je door de virtuele werkplaats en maak je een keuze in materiaal, middelen, methoden en machines. Je stelt de juiste freesdiepte in en laat het apparaat zijn werk doen. Opgedane kennis toegepast en dus de opdracht naar behoren uitgevoerd? Dan op naar de volgende uitdaging, op naar meer 'credits'. Zodat je straks je een eigen achtbaan kunt bouwen... Virtueel. Maar eventueel ook in praktijk. Want daarin ligt de meerwaarde van CRAFT, een nieuw seriousgameconcept. 'Er zijn al eerder games en simulatieprogramma's geweest die je voorbereiden op de praktijk', vertelt Roy van Bussel van Kenteq, het kenniscentrum dat CRAFT samen met gamecompany Little Chicken bouwde. 'Maar wij combineren simulatie, gaming én praktijk. In CRAFT is alle basiskennis embedded. Die doe je al gamend op. Vervolgens ga je de kennis toepassen in virtuele handelingen. En daarna laat je zien dat je die handelingen ook in de praktijk kunt uitvoeren.'

Eerst het concept

Of de game inderdaad brengt wat de

makers ervan verwachten, weet Kenteq in het najaar. Dan is de analyse van de gegevens uit het onderzoek, waaraan acht ROC's deelnamen, afgerond. 'Met deze test willen we kijken of ons concept werkt en inderdaad tweejarige opleidingen volledig kan ondersteunen', legt Van Bussel uit. 'We hebben hiervoor een andere weg bewandeld dan bij de meeste educatieve games. Eerst het concept, dan pas de game, in plaats van eerst het spel en dan kijken welke onderwijslessen er in kunnen. Maar the proof of the pudding is in the eating, weet ook Kenteq. En dus volgde uitgebreid onderzoek. 'We werken samen met TU Delft; de Universiteit van Maastricht en de Open Universiteit kijken mee. We willen achterhalen of dit concept voor ons werkt en eventueel nog aangepast moet worden. Maar we hopen ook dat we serious gaming een nieuwe dimensie kunnen geven.'

Geslaagd?

Al is het nog even wachten op de definitieve resultaten, toch durft Van Bussel een tipje van de sluier op te lichten. 'Het lijkt erop dat het inderdaad werkt', stelt hij voorzichtig vast.

Een screenshot uit CRAFT. Op www.kenteqcrafft.nl kun je de game downloaden.

'De positieve feedback die we van studenten en docenten krijgen wijst daar op. Deze game vraagt om een andere denkwijze, een nieuwe vorm van lesgeven, maar de docenten die deelnamen aan het onderzoek hebben laten weten bereid te zijn deze stap te nemen. Docenten hoeven zich ook niet bedreigd te voelen door de game. Hun rol blijft hetzelfde: coachend, sturend, aanvullend. Zij blijven de vakexpert op school waarop de student steeds kan terugvallen. Verder hebben we allerlei tools rondom de game ontwikkeld die de docenten kunnen gebruiken om hun studenten te

toetsen. Zij krijgen inzicht in het gehele leerproces van hun studen-

ten, binnen en buiten de game, van meetpunt tot meetpunt.'

Jan Opheij, docent Mechatronica, ROC de Leijgraaf:

'CRAFT is mooie aanvulling op ons onderwijsprogramma. Onze niveau-2 studenten kunnen nu in een voor hen herkenbare belevingswereld vaktheorie en -instructies opdoen. Het zijn toch vooral "doeners", die theorie vaak saai vinden. CRAFT is een aantrekkelijke vorm van onderwijs en daardoor een extra prikkel om dit vak onder de knie te krijgen. De beginfase was afwachtend en terughoudend, maar na uitleg en sturing werden ze steeds enthousiaster. Het is ook stoer om tegen je vrienden te vertellen dat je aan het gamen bent tijdens je opleiding. In het praktijklokaal hebben ze sommige onderdelen vervaardigd. Door de game beschikten ze over gerichte vaktheorie en een goed ruimtelijk inzicht. Kortom: een goede werkvoorbereiding!'

Stage lopen op 'rijdende trein' Floriade

Tot oktober staat Venlo in het teken van de Floriade: de wereldtuinbouwtentoonstelling die eens in de tien jaar wordt georganiseerd en met ruim twee miljoen bezoekers het grootste publieksevenement van Nederland is. De Floriade is een groen belevingsevenement. Niet alleen voor de bezoekers, maar zeker ook voor de 156 studenten die er stage lopen.

Half augustus, een heerlijke zomerdag in Venlo. Verspreid over de 66 hectare die het park groot is, beleven duizenden bezoekers een educatief dagje uit. Ze zien, voelen en beleven de natuur en worden zich op die manier bewust van de rol van tuinbouw in hun dagelijks leven. Meer dan 150 studenten van 47 studierichtingen – van Facilitaire Dienstverlening, Toerisme, Horeca, Handel en Administratie tot Oriëntaalse talen, HRM en Artiest – dragen bij aan een soepel verloop van de

Floriade. Het gaat om hbo'ers en studenten op de mbo-niveaus 2, 3 en 4. Waar sommige studenten een korte stage van vier weken afwerken, lopen anderen wel zes maanden stage.

Visitekaartje

Mark Wijman, Project Manager Hospitality, is vanaf 2008 bij de Floriade betrokken. Hij had direct al het idee om veel met studenten te werken. 'We willen het visitekaartje van Nederland zijn, laten

zien wat we in huis hebben.' Vanuit MBO Diensten is Mirjam Hensels verantwoordelijk voor de samenwerking met de Floriade. 'We hebben geïnventariseerd welke functies er waren, welke studies hierop aansloten en welke competenties nodig waren.' Hensels is blij met de samenwerking. 'We kunnen de concurrentiekracht van Nederland laten zien. Tegelijkertijd tonen we waar het Nederlandse onderwijs voor staat.' Bijna tweederde van de Floriade-bezoekers komt uit het buitenland. Stage lopen bij de Floriade biedt dan ook internationale mogelijkheden. Hensels: 'Mbo-4 studenten die assistent-supervisor zijn, zijn eindverantwoordelijk voor het personeel op een deel van het park. Als de scootmobiel van een buitenlandse bezoeker opeens kapot is, moeten zij daarmee aan de slag. Los het maar op!'

Anticiperen

Maarten Stammen is zo'n stagiair. De afgestudeerde HRM'er – hij is inmiddels in dienst bij de Floriade – kijkt met veel plezier terug op zijn stage. 'Ik werd vanaf dag één voor vol aangezien. In mijn eerste weken moest ik vacatures opstellen én sollicitatiegesprekken voeren. Dat doet wel wat met je.' Wijman vult aan: 'We behandelen stagiairs wel anders dan onze vaste medewerkers. Studenten mogen fouten maken, zolang ze maar vooruitgang boeken.'

Rijdende trein

De Floriade is jarenlang voorbereid. Uiteindelijk duurt het evenement slechts een half jaar. Wijman: 'We maken dan ook geen grote plannen. We voeren ze direct uit.' Stammen vult aan: 'De Floriade is als een rijdende trein. Terwijl hij rijdt, moet je anticiperen op wat er gebeurt.'

Voldoening

Het geeft Wijman veel voldoening om met jonge mensen te werken. 'Studenten moeten zich bewijzen. Ze zijn leergierig en dat motiveert onze vaste medewerkers.' Hensels vult aan: 'Studenten kunnen bij de Floriade ook intern promotie maken: als je laat zien wat je in huis hebt, word je beloofd.' Wat voor Wijman de mooiste momenten zijn? 'Wanneer ik op Facebook lees dat stagiairs die voor het laatst zijn geweest hun vrienden vertellen dat ze het zo tof hebben gehad. Daar word ik blij van.' Wijman stelt dat alles uit het project én de studenten is gehaald. Dat blijkt volgens hem ook uit de onderzoeken onder de bezoekers en medewerkers. 'We scoren een bezoekerstevredenheidscijfer van 4,33 (op een totaal van 5). En 98 procent van de stagiairs zou deze stage opnieuw kiezen. Dat zegt natuurlijk wel iets!'

Blogs probaat middel bij stagebegeleiding

In de eerste maanden van 2012 vulden meer dan 215.500 studenten, verspreid over 65 mbo-instellingen, de JOB-monitor in en oordeelden over onder andere roosterbeleid, lessen, stages en veiligheid op hun school. Gemiddeld gaven de studenten hun eigen opleiding een 6,9 en hun school een 6,3. Dezelfde cijfers als bij vorige monitor (2010). Toch zijn er ook opvallende resultaten: zo vindt 30 procent van de studenten dat er te weinig contact is tussen school en stageplek. Ook het contact tussen school en leerplek mag beter. De MBO•krant ging op zoek naar ideeën die de stagebegeleiding naar een hoger plan kunnen tillen.

Studenten stellen hun stage op prijs, zo blijkt uit de JOB-monitor. Ruim zestig procent is zeer te spreken over het aandeel stage in hun opleiding en 65 procent laat zich positief uit over de wijze waarop de stage beoordeeld wordt. Maar liefst 77 procent vindt de stage zeer leerzaam; 70 procent prijst de begeleiding door de praktijkbegeleider. Maar niet alles

is rooskleurig: slechts 44 procent is tevreden over de stagebegeleiding vanuit school. En bijna een derde vindt dat er te weinig contact is tussen school en leerplek.

Nimeto: hechte banden

Positieve uitschieter is het Utrechts Nimeto, het MBO Vakcollege voor kennis, creativiteit en doen. Bij

veel mbo-instellingen is tussen de 20 en 35 procent van de studenten negatief als het gaat om de stagebegeleiding op school; bij Nimeto slechts 14,6 procent. Eenzelfde verschil springt in het oog bij het contact van de begeleider op school en de begeleider op de leerwerkplek. En ook de begeleiding door school tijdens stage scoort bij Nimeto veel hoger dan gemiddeld (54,2 procent).

'Dit komt niet als een verrassing', vertelt Frans van Oostrom, die als stagecoördinator acht docenten aanstuurt en 'alles regelt' wat betreft de stages van de studenten van de opleiding Ruimtelijke Presentatie en Communicatie (RPC). 'Wij zoeken immers altijd naar een zo goed mogelijke match tussen studenten en bedrijf. We verdiepen ons in beide. Onze stagebegeleiders kennen de studenten ook erg goed, aangezien ze hen al eerder in de

opleiding les hebben gegeven. En de praktijkopleiders op de leerplekken zijn vaak oud-leerlingen. Er zijn hechte banden tussen school, bedrijf en student. Dat zie je terug in de tevredenheidscijfers.'

Bloggen

Een andere succesfactor is de wijze waarop Nimeto de student centraal stelt. Van Oostrom: 'De student is bij ons verantwoordelijk voor zijn eigen functioneren. We staan uiteraard vierkant achter hem, zeker als er een conflict is. Maar zelfs dan moet de student het eerst zelf proberen op te lossen. Hierdoor zorgt hij er uit eigen beweging voor dat alles helder is geregeld. We blijven trouwens tijdens de stage voortdurend op de hoogte van wat er op de werkplek gebeurt, zonder daar aanwezig te hoeven zijn: onze RPC-studenten schrijven wekelijks een blog. Al die blogs samen vormen het eindver-

slag. Zo'n blog geeft inzicht in het eigen functioneren en is ook voor de begeleiding een aanvullende manier om te weten wat er speelt. We geven er ook feedback op. De praktijkbegeleider leest deze blogs ook, maar geeft feedback op de werkvloer. Afgelopen schooljaar hebben onze studenten voor het eerst op deze manier geblogd. Het jaar daarvoor heb ik al wat geëxperimenteerd met posts op Facebook. Kennisnet zag dat en vroeg ons mee te doen aan een pilotproject. De Universiteit van Tilburg heeft in deze pilot gekeken of het bloggen meerwaarde heeft voor de stagebegeleiding en meldde in haar rapport "significante verschillen" te zien. Dit is echt iets wat breed uitgerold moet worden. Binnen Nimeto, maar ook daarbuiten.'

www.job-site.nl

www.job-monitor2012.nl

www.kennisnet.nl (blogpilot)

Zadkine Zomerschool: luchtig en leerzaam

Terwijl het gros van hun leeftijdsgenoten bruin bakt aan de Costa's of andere zand-strand-plezier-hotspots, kiest een select groepje (aankomende) mbo'ers voor de schoolbanken van de Zadkine Zomerschool. Het doel: het nieuwe schooljaar nog beter beginnen.

Een zomerse woensdag in augustus. Buiten kust de zon het ruimschoots aanwezige Rotterdamse binnenstad. Binnen stoeit een groepje jongeren met het verschil tussen informeel en formeel taalgebruik. Dit gebeurt door rollenspellen te spelen, waarbij alsmaar weer een andere setting – op school, buiten, op het werk, op een stage – en steeds een andere aanleiding als uitgangspunten gelden. Een leerzame versie van het improvisatieprogramma 'De vloer op'. Met fraai acteerwerk en ook veel gelach als gevolg. Maar het nut is nooit ver weg: hier wordt immers hard gewerkt aan een betere taalbeheersing. Welkom op de Zadkine Zomerschool!

Intrinsieke motivatie

Een van de docenten van de Zomerschool is Pauline Arnoldy. Zij geeft Nederlands en is, net als de overige docenten, verbonden aan het Taal- en Rekencentrum. 'Dit is alweer het derde jaar dat ik met veel plezier meedoe. Deze jongeren zijn zo gemotiveerd! Ze kiezen er ook zelf voor om deze bijlessen te volgen. Vaak horen ze bij hun intake over de Zomerschool, maar het is toch hun eigen beslissing om deel te nemen. En dat merk je: ze willen hier echt leren.'

Geen straf dus om hier les te geven. 'Die vakantieperiode duurt veel te lang. Ook voor mij', beaamt Arnoldy. 'We hebben bovendien

goede afspraken gemaakt en kunnen de uren die we nu draaien later compenseren. Verder is de sfeer op de Zomerschool wat losser, luchtiger, zodat je toch enigszins in de vakantiesfeer blijft. Al moet je wel je hoofd erbij houden. Want de groep is dermate divers – wat betreft niveau, achtergrond en leerwens – dat je snel moet kunnen schakelen. De Zomerschool speelt immers echt in op individuele leerwensen. In het begin geven de leerlingen hun leerdoelen aan en houden hierover een presentatie. Daarna gaan ze lesmateriaal dat bij deze doelen past verzamelen. Er is lesmateriaal op diverse niveaus en vaardigheden. Bij taal heb je bijvoorbeeld oefeningen in "Woordenschat", "Werkwoordspelling", "Woordvolgorde" en "De lidwoorden". Op basis van de leerdoelen stellen de docenten binnen één dag een individueel leerplan op. En daar gaan we dan mee aan de slag. In twee weken tijd bouwen de deelnemers een portfolio op dat ze straks bij het begin van hun opleiding kunnen tonen.'

Humor

Zo snel mogelijk na de start van de twee weken Zomerschool zet Arnoldy, voor zover mogelijk, leerlingen met hetzelfde niveau en dezelfde leerdoelen bij elkaar. Gedurende de lesuren werken de leerlingen aan hun eigen vaardigheden en loopt de docente Nederlands van het ene 'leereiland' naar het

Concept krijgt navolging

De Zomerschool is een initiatief dat in de zomer van 2010 vanuit het Taal en Rekencentrum van Zadkine startte om jongeren die na de zomervakantie een mbo-opleiding of een vervoljaar bij Zadkine gaan volgen bij te spijkeren in Nederlands en rekenen. Directe aanleiding voor de Zomerschool is de invoering van de referentieniveaus voor taal en rekenen. Veel (aankomende) mbo'ers voldoen niet aan deze taal- en rekenen; zo zit de helft van de studenten wat betreft Nederlands op het startniveau 1F, waar 2F (voor niveau 1, 2, en 3) en 3F (voor niveau 4) vereist is. De Zomerschool bleek een succes, dat in het tweede jaar werd uitgebouwd met de mogelijkheid om ook extra lessen Engels te volgen. Inmiddels hebben enkele andere mbo-instellingen het concept van Zadkine overgenomen en zijn er ook andere zomerschoolvarianten te vinden. In Rotterdam krijgen ongeveer 90 Zomerschoolgangers in groepjes van maximaal 15 leerlingen vier uur per dag een afwisselend programma met extra lessen Nederlands, Engels of rekenen. Ook maken zij opdrachten buiten het klaslokaal. In de lessen werken ze aan een project (Wonen en Werken in de Stad), maar ook aan een oefenprogramma op maat. Na twee weken hebben zij een stevige basis voor het nieuwe schooljaar. Er is een Zomerschool in de eerste twee weken van de vakantie en een in de laatste twee weken.

andere. Ze geeft uitleg, soms aan één deelnemer, soms aan een groepje. Schudt ezelsbruggetjes uit haar mouw. En spreekt iedereen aan. Met veel humor: 'Ja, "Ik gaat", daar kom je in Rotterdam mee weg. Maar het is toch echt "Ik ga"'. Die luchtige toon past bij de Zomerschool. Zoals ook programmaonderdelen als het inspringtheater (het rollenspel) en de 'Verdwaalopdracht', waarbij de leerlingen naar buiten gaan om opdrachten uit te voeren omtrent het thema 'Wonen en Werken in de stad'. Zomers, gezellig én leerzaam.

Dobbelsteen

Een paar lokalen verder zitten zeven leerlingen geconcentreerd rekenoefeningen te maken onder het toezicht van Vincent de Ruiter,

docent rekenen en Nederlands. De oefeningen staan in het 'Zomerschool Leerwerkboek rekenen', een lesboek dat Zadkine samen met uitgeverij Deviant heeft uitgebracht en dat inmiddels ook op veel andere zomerscholen gebruikt wordt. Er staan pittige opdrachten in. 'Hier, probeer jij ook maar eens', zegt De Ruiter, terwijl hij het boek onder de neus van de journalist schuift. Zweet breekt uit: hersenkrakers, waarbij je, in gedachten, dobbelstenen moet vouwen en moet voorzien van de juiste hoeveelheid stippen. 's Ochtends staan er moeilijke opdrachten op het programma, maar nu in de middag is het tijd voor lichtere kost', lacht De Ruiter. De journalist haakt af en verlaat met de staart tussen de benen het pand, de zon tegemoet...

Pauline Arnoldy: 'Dit is alweer het derde jaar dat ik met veel plezier meedoe. Deze jongeren zijn zo gemotiveerd!'

Vincent de Ruiter: 's Ochtends staan er moeilijke opdrachten op het programma, maar in de middag is het tijd voor lichtere kost'.

Toptechniek in Bedrijf: zoektocht naar 170.000 technici

In In 2016 kampt Nederland met een tekort van ruim 170.000 technici, waarvan een belangrijk deel op mbo-niveau. Als follow up van het eerder dit jaar verschenen 'Masterplan Bèta en Technologie', stelt het kabinet 7 miljoen euro beschikbaar om jongeren te inspireren tot een loopbaan in de techniek. Dit geld wordt verdeeld over dertien initiatieven van onderwijsinstellingen en bedrijven. Zeven van de dertien projecten zijn afkomstig uit het mbo.

Rijk palet

De gehonoreerde initiatieven tonen een rijk palet aan ideeën om het technicetekort tegen te gaan. Zo gaat het ROC van Amsterdam met OSVO (Vereniging van alle schoolbesturen in het Amsterdamse vo en mbo), de gemeente Amsterdam en enkele Amsterdamse techniekbedrijven een 'Grand Design voor het technische beroepsonderwijs' opzetten. Dit design bestaat uit drie portals, elk met een eigen leerroute vmbo-mbo-werk/hbo. ROC van Eindhoven, ROC ter AA en Helicon Opleidingen slaan de handen ineen om samen met het regionale vmbo de Brainport in het zuidoosten van Brabant te voorzien van goed geschoolde technici. In Groningen zet Noorderpoort een Skillslab op om leerlingen te laten werken volgens werkmethode in de technologische omgeving van bedrijven en instellingen. Hierdoor kunnen leerlingen een realistische keuze maken voor een passende mbo-opleiding. En in Gelderland zet ROC Rijn IJssel de technologieroute Fasttrack Automotive (vmbo-t-mbo-hbo), als alternatieve route voor autominnende jongeren die nu nog vaak voor de route havo-hbo kiezen. In deze regio komen ook enkele toegerustte vakmanschapsroutes, bijvoorbeeld in de metaalsector (ROC Nijmegen).

Toekomstbestendig (v)mbo

Toptechniek in bedrijf is een programma dat streeft naar een toekomstbestendig vmbo en mbo techniek. Het programma heeft als doel meer en betere afgestudeerde (vmbo en mbo) technici. Er zijn twee programmalijnen: één die de inhoudelijke samenwerking tussen vmbo en mbo-scholen verder versterkt en één waarin onderwijs en bedrijven nauw samenwerken om Centra voor innovatief vakmanschap op te stellen rondom de topsectoren (waaronder Water, Energie, Logistiek en Chemie). De dertien initiatieven die nu van start gaan, worden wellicht nog aangevuld met vier andere. Hiervoor zal het ministerie van OCW extra geld beschikbaar stellen.

mbo
city
Inspirerend mbo

mbo city 2012

26 november 2012

Schrijf je nu in via
www.mbo-city.nl

Locatie: CineMec te Ede

Tijd: 09.30 – 16.00 uur

Toegangsprijs: €150,=

